

VIER ASPECTEN DER WERELDTENTOONSTELLING „ART ET TECHNIQUE” TE PARIJS

I. KUNST EN TECHNIEK AAN DE SEINE - 1937

DOOR A. M. HAMMACHER

TUSSCHEN de Pont des Invalides en de Pont de l'Alma ligt als een verlaten en vergeten groene uithoek der tentoonstelling de afdeeling der tuinkunst. Daar is het laat in de maand Juni nog rustig en stil. Men bouwt er het huis der Union des artistes modernes en het huis der gediplomeerde moderne architecten. Met een beeldhouwer en den Corbusiaanschen architect van het laatste beklim ik, niet zonder gevaar voor duizelige menschen, het luchtige geraamte, dat hier en daar, als in schetsontwerp, voldoende aanduiding bevat om ons de indeeling der ruimte, de maten en verhoudingen te kunnen verbeelden. Wij klimmen op nieuwe trapconstructies, minima van steun en materiaal. Wij zien de ijle vlakken der wanden zich ontvouwen, minimale begrenzingen. Alles is hier een minimum. Ook de arbeid, die ter plaatse wordt verricht. Het is een wereld van mathematische en mechanische middelen en vormen. Het is hier ijl, koel en streng. Hier zou ik, misschien, nog kunnen leeren rekenen, cijferen. Hier verliezen donkerte, zwaarte, afdwaling aan beteekenis. Tusschen het groen der tuinen en de koele heerlijkheid der vlietende rivier, in dezen luchtigen, wuivenden Parijschen ochtend, is deze abstracte constructie verrezen, als het kristal van het brein der menschen, ijzer en glas. De architect, met zijn schrandere, scherpe trekken als van een geroutineerden roofvogel, zijn doorwaakte oogen, houdt ons een oogenblik staande op het wankele plankenvloertje, dat over de zuigende diepte beneden ons voert naar de toekomstige ontvangzaal der architecten. En hij stelt opeens de vraag of wij vinden, dat het kernprobleem der tentoonstelling, de nieuwe verhouding van kunst en techniek in het moderne leven, voldoende verwezenlijkt wordt. De wijze waarop hij de vraag stelt, zijn houding, maar vooral mond en oogen, verraden verdrietigen twijfel en hij beaamt, dat het te vroeg was, dat de tijd nog niet rijp was om de nieuwe mogelijkheden der nog altijd voortgaande technische herschepping der middelen om te zetten tot bevredigende nieuwe bouwvormen van leven.

Toch gelooft hij; hij ziet, maar zonder extase, toekomst; hij onderscheidt het quasi-moderne, dat haastige triomfen wil vieren, van het wezenlijk nieuwe. Maar hij geeft toe, dat deze manifestatie anno 1937 een mislukking is der onrijpheid, niet in kleineren zin, omdat de tentoonstelling niet af is,